

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

God. 3.

Šibenik, 20 januara 1923.

Br. 3.

Proglas demokratske stranke

Dne 16. o. mj. objavljen je u Beogradu ovaj izborni proglas demokratske stranke, potpisan od svih 86 članova demokratskoga poslaničkoga kluba:

U ovom sudbonosnom trenutku, kada je naša zemlja bačena u tešku moralnu i političku krizu, u ovoj opasnoj situaciji, u kojoj se reakcija proglašuje za najveću sreću narodnu,

demokratska stranka obraća se svojim snažnim pozivom na borbu

onome, od koga su uvijek dolazili spas i obnova našega društva — obraća se cijelom našem demokratskom narodu. Tražeći od njega povjerenje na idućim izborima, ona smatra za svoju svetu dužnost, da mu kaže istinu i o onome, što će odsada činiti. Ovaj proglas je jedna iskrena ispovijest za prošlost, jedna časna riječ za budućnost.

Jedina stranka svih plemena, svih vjera i svih staleža u našoj zemlji,

demokratska stranka je stvorena sa uzvišenim idealima narodnog jedinstva, političkih sloboda, građanske jednakosti i ekonomske pravde. S tim idealima ona je ušla u prvu izbornu borbu i dobila puno povjerenje u najširim slojevima našega naroda. Tim idealima ona je htjela da ostane vjerna i u teškim prilikama, u koje je dolazila za sve vrijeme svojega dosadnjega rada.

Od presudnog je značenja učešće demokratske stranke u donošenju vidovdanskog ustava, koji je svečana, pravna potvrda velikog djela narodnog ujedinjenja. Tek od donošenja ustava naša zemlja postala je istinski pravna država, u kojoj je jedinstvo naroda potpuno izraženo u jednome vladaoou, jednoj vladi i jednom zakonodavnom tijelu. Skupivši u potpunu cjelinu sve raznorodne i posebne ustanove, koje je svojom politikom razdvajanja i tlačenja stvorila i podržavala Austro-Ugarska, vidovdanski ustav povukao je jednu brazdu, po kojoj se ima kretati cjelokupan život narodni.

Nastojanjem demokratske stranke donijeti su takodjer

najglavniji osnovni zakoni, koji proističu iz ustava: o državnom savjetu, o glavnoj kontroli, o općoj upravi, o izborima narodnih poslanika, i primljen je u narodnom predstavništvu prvi državni budžet. Na taj način državu Srba, Hrvata i Slovenaca, stvorenu krvlju i nadčovječanskim naporima najboljih sinova našega naroda, demokratska stranka stavila je na čvrst pravni temelj.

Politički rad demokratske stranke bio je stalno upućen na to, da se izbjegnu opasne krajnosti, na prvom mjestu one, koje ruše i poništavaju sve, što su čitavi vijekovi ljudskih napora podizali i izgrađivali. I kao što požrtvovanjem sebe same i svoga velikog umnog Milorada Draškovića nije htjela dopustiti, da se u našoj zemlji neupućenih masa zavlada odozdo, ona je sprečavala isto tako razuzdanost odozgo,

reakciju s desna i anarhiju s lijeva.

U teškim vremenima, koja čitavo čovječanstvo proživljuje poslije rata, kada su mnoga načela poljuljana i mnogi pojmovi poremećeni, demokratska je stranka težila da ostane utočište ljudi, koji nijesu izgubili vjeru u načelnost i poštenje. Ona je htjela da bude moralni stup, na koji će se oslanjati sve, što je zdravo u našoj političkoj sredini, Demokratska stranka je svijesna, koliko je važna i njena nacionalna misija. Ona je nastojala da se

misao narodnog i državnog jedinstva

provede ne samo ustavom, državnom organizacijom i ustanovama, nego i u duše i srca svih Srba, Hrvata i Slovenaca, da se stvori i učvršćuje uzajamua naklonost i povjerenje, i da se tako obrazuje

Jedna narodna duša i jedna državna svijest,

ni plemenska, ni vjerska, nego narodna i državna. Demokratska stranka vodila je i vodit će i u budućnosti jednaku brigu i staranje za sve dijelove narodne, da bi se na taj način kao i uklanjanjem svega što nas razdvaja i nje-

govanjem onog što nas spaja, ukorijenilo u cijelom narodu uvjerenje o jednakosti i ravnopravnosti svih sinova ove lijepe i voljene zemlje. Ona smatra, da je to prvi uslov za razvitak, napredak i procvat naše otadžbine.

Pored toga u momentu, kada je spoljna situacija postala vrlo ozbiljna i vrlo kritična, zemlja je ostavljena bez aulorileta i jake i široke podloge, koju bi imala u koalicijonoj vladi. Država je predata u ruke jednom partizanskom režimu, koji izaziva narod u bezumnu partijsku borbu, privlači mu na taj način svu pažnju i rasipnički troši svu snagu.

Nažalost, skoro bez prekida za protekle četiri godine njezinog rada pored demokratske stranke stajao je jedan saradnik koga su joj prilike silom nametnule i s kojim se ona morala sporazumijevati, da bi se država uredila. Demokratska stranka ulazeći u koalicijonu vladu imala je pred očima

samo opće dobro zemlje.

Njen saveznik, radikalna stranka, težila je samo jednom cilju: da pomoću vlasti iscrpe državnu i narodnu energiju za partijsku i partijske koristi. Pritajena, ona se držala u zasjedi, sve dok ustav nije bio donijet i dok nijesu bili posvršavani najglavniji državni poslovi. Kada su posvršavani ti poslovi i kada joj se učinilo, da je država dovoljno jaka, da može odoljeti svima bezobzirnim udarcima, a državna snaga dovoljno velika, da se može iskoristiti za partijske ciljeve, radikalna stranka je otpočela bez ustezanja borbu za vlast. Ne vodeći računa o narodnim i državnim interesima, ona je u tu borbu nesmotreno uvukla sve i svakoga i u njoj se nečasno poslužila svim i svačim. U sukobu, koji je tada nastao, narod je imao prilike da vidi borbu dva politička shvaćanja i dva politička morala; kod demokrata vjernost načelima i programu, kod radikala žedju za vlasti bez načela i programa. Demokratska stranka, koja iznad

svega cijeni povjerenje narodno, preipostavila je da ide pred svoje birače bez vlasti, ali sa neokaljanom čašću i netaknutim principima, nego da se pred njima pojavi sa vlašću, ali bez časti i bez načela.

Obrazovanjem radikalne vlade ostvaren je jedini ideal radikalne stranke, ona je za vršenje izbora dobila u ruke cijeli državni aparat. Na nesreću, time je u isto vrijeme oštećen i najbitniji interes našega naroda: poremećen je pravilan razvitak političkog i nacionalnog života u našoj zemlji, zaustavljen je sav zakonodavni rad na uređenju države.

U političkom i nacionalnom pogledu uvodjenje radikalnog režima može da bude od teških posljedica po Jugoslovenski narod

Demokratska stranka svojim programom i svojom solidnom snagom držala je u ravnoteži reakcionare na krajnjoj desnici opasne demagoge na krajnjoj lijevici, i plemenske separatiste i plemenske hegemoniste. Čim je ona uklonjena iz neposrednog učešća u državnim poslovima, ravnoteža je poremećena i sve je pretežno na jednu stranu, u jednu krajnost; u političku reakciju i plemensku borbu za nadmoćnosti.

U zakonodavnom pogledu sav rad je morao biti privremeno i naglo zaustavljen. Da bi se zadovoljila želja radikalne stranke za vlašću, narodna skupština je raspuštena baš u trenutku, kada su se pred njom nalazili na pretresanju zakoni od neocijenjene važnosti za životne interese naroda. Zbog toga je ostalo neriješeno

agrarno pitanje i time hiljade i hiljade seljaka, dobrovoljaca, ratnika bačeno na milost i nemilost ministarske samovolje. Ostalo je neriješeno

Invalidsko pitanje i time nedovoljno zbrinuto desetine hiljada teških ranjenika, koji su žrtvujući se za slavu i veličinu otadžbine postali nesposobni za rad. Ostalo je neriješeno

GRADSKA BIBLIOTEKA
"J. J. RAJŠIČIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEC
Poštarina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.
POJEDINI BROJ 1.50 DIN.
Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.
— Oglasi po cijeniku. —

zemljoradničko pitanje i time najmnogobrojniji dio našega naroda lišen obezbijedjena od nepogoda i ostavljen bez svog zemljoradničkog kredita. što ga sve vodi do privredne nemoći. Ostalo je neriješeno

Činovičko pitanje; time su svi organi državne vlasti ostavljeni bez svojih prava i bez dovoljne materijalne potpore. Ostalo je neriješeno.

Pitanje o ishrani gladnog seljačkog naroda, upropašćenog prošlogodišnjom sušom. Ometeno je brzo, pošteno i pravilno izvršenje zakona o odšteti, koj narod sa nestrpljenjem čeka zbog toga, što narodna skupština nije poslala u odbor za izvršenje toga zakona svoju naročitu kontrolu.

Demokracija! Radikalna stranka, naoružana vlašću, koju je uzurpirala, i gotova tu vlast zloupotrijebili u svoju korist, polazi u izbornu borbu da otme od naroda mandat, koji joj on drage volje nikad ne bi dao. U takvim prilikama dužnost je svih građana da tu borbu prime u odbranu slobode i ustavom garantovanih prava narodnih.

Demokratska stranka ulazi u borbu jedinstvena, sa neokaljnom prošlošću i sa čvrstom vjerom u bolju i ljepšu budućnost naše otadžbine.

Ona je odlučna u svojoj namjeri, da izvede pred sud svakog predstavnika državne vlasti, od ministra do najnižega službenika, koji gazi zakone i vrijeđa ličnu slobodu građana. Ona je još odlučnija u svojem riješenju, da potraži računa od vlade, koja zloupotrebljava svoj utjecaj na činovni-

cima i od njih pravi slijepo orudje partizanske i reakcionarne politike. Ona je najzad najodlučnije riješena, da zaštiti one činovnike, koji se poštujući svoje ljudsko dostojanstvo odupiru ovoj tiraniji vladinoj i zbog toga trpe najstrašnija gonjenja, nedostojna jednog civilizovanog društva.

Demokratska stranka ostaje na mrtvoj straži:

da čuva slobodu i prava svih građana naše zemlje bez razlike vjere i narodnosti;

da čuva i očvrti narodno i državno jedinstvo;

da donese sve zakone, koji proističu iz ustava kao i zakone neophodno potrebne, koji je radikalna vlada raspuštanjem narodne skupštine omela;

da zaštiti svima građanima jednaka prava i punu slobodu opredjeljivanja;

da uzdigne nad svim čestitost i ispravnost u javnim poslovima;

da podjednako zaštiti naprednim zakonodavstvom sve društvene klase, a na prvom mjestu ekonomski slabe: zemljoradnika, i zanatliju, i radnika, i da ih ekonomski ojača i uopće da se bori za puno izvršenje svoga demokratskog programa

Demokracija!

Od vas zavisi, hoće li 18. mart 1923. godine biti značajan dan u našoj historiji, kao dan potpunog ujedinjenja u najljepšoj bratskoj ljubavi i dan oslobođenja od radikalne tiranije, korupcije i samovolje.

(Slijedi 86 potpisa članova demokratskog poslaničkog kluba).

Zašto sam organizirani demokrat?

Što se sve kod nas čita, govori i piše; kako se to sve kod nas kritizira, grdi i psuje, — politizira i programiše, ne bi čovjek vjerovao. Pa onda to naše široko srce, gdje sve preko noći praštamo i zaboravljamo! Pa ta naša, kako ono kažu širokogrudnost ili velikodušnost — ko bi nam se o njoj dosta napričo! A inadž? Od inada stvaraju se osobiti programi, od jednog naroda čine se četiri do pet njih, teze i premise, ideologije i socijologije. Jučer demokrat, danas radikal, sinoć liberal jutros klerikal. Eh, reklo bi se da su Jugoslaveni kruti realiste i da sve što je iz neba i duše praktični ovi ljudi vezuju s ovom dolinom suza, sa svojim kumom i komšijom, sa svojim trubom i budželom. Radi inada sprema gdje-koli preko noći i one fine

programatične nianse samo da se razlikuje i ne bude ono isto što i njegov bližnji već tobož mudriji, oprezniji, taktičniji a što je najglavnije praktičniji, jer život je ipak život a s tim treba računati. Takove Jugoslavene sretamo danas na svakom koraku.

Oni ili mudro viču pa u svakom jaju našu dlaku, ništa im nije sveto da ne bi ogadili, ništa pošteno da ne bi oklevetali, svuda siju sumnju, ne vjeruju u poštenje i da čovjek može raditi radi ideala, zdvajaju u opstojnost države i onda napokon domišljaju krilatice da bi slušatelje zapanjili i uvjerali o svojoj duševnoj veličini, koja se tako silno uzvisuje nad prostotom današnjeg mišljenja i t. d. Ili mudro šute da bi u mutnom štogod ušćarili, da bi ispipali prilike i prama istim udesili svoje ko-

načno opredjeljenje, da bi osigurali svoj opstanak i ugled i t. d.

Mnogi igraju se političara, govore o svemu i svačemu a da nikad ne proštiju niti jednu domaću novinu, mnogi imaju samo mudro držanje i mudro svoju šuplju glavu u vis drže a pogled upiru u neznano i kažu kako bi to oni lijepo u državi uredili, kad bi oni bili na vladi. Mnogi vele da oni žele samo poštene ljude, jer da je od ovih kod nas strašna manjkavost, ali se zatim nikako ne će da izjavi koji su to poštene ljudi. Drugi ovakov intelektualac tvrdi uporno, da u nas vlada nečuveno ropstvo i to potkrepljuje tim što i ako radi svako što hoće a govori i što radi pristojnosti ne može, ipak da taj prokleti režim ne dopušta rušenje države i tim silno skućuje slobodu kretanja, djelovanja te tjelesnog i umnog rada.

Svi naši umni ljudi, a koji nijesu morali biti političari, sudeći nas po jeziku, životu i običajima, tvrde da smo jedan narod. U tudini tuđinac nas ne može razlikovati pa taman s njime nekoliko godina skupno radili i živjeli. Na razliku treba da ga naša fantazija upozori pa kad vidi da se mi radi te umišljene razlike prepiremo ili kojekamo a za ništa drugo; da radi toga hoćemo da u borbi izludimo, i uništimo svoju narodnu i državnu neodvisnost i opstojnost, mahnut će glavom kao psihijatar koji neizlječive ludake sažaljuje, jer im nema pomoći.

Vidjeli smo već, nakon što se ova dva brata dobro izgrde i izlemaju, gdje kud koji dohvati, privijajući rane ili videć da je ta borba smiješna i jalova, opet se izmiru i bacaju jedan drugome u naručaj, ali čim se za svoju nesreću sjete ili ih koji „prijatelj“ čini sjetiti, što je nekad bilo, eto ih iznova da praše jedan drugome leđa. Nije takov naš puk, takovi su naprotiv naši intelektualci. Puk, narod, slijedi samo njihov primjer. Intelektualci se prepiru na primjer o nazivu naše države. Sada se zove Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca a oni se natežu da bi naziv bio: jugoslavenska kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, jugoslavenska republika Srba, Hrvata, Slovenaca, Mačedonaca i Bugara, Velika Srbija, Velika Srbija, Srba, Hrvata i Slovenaca, federativna država Srba, Hrvata i Slovenaca, ujedinjene države Srba, Hrvata, Slovenaca, Macedonaca, Crnogoraca, Bunjevaca, Šokaca, Međumuraca, Bugara, Turaka itd. Mnogi su doista i za

ime Jugoslavija, ali kažu onda onu latinsku riječ: *distinquor*. Nije isto Jugoslavija zajedničara, Jugoslavija klerikala sa Jugoslavijom demokrata, Jugoslavijom socijalista, komunista ili zemljoradnika. To je opet ravnih šest različitih Jugoslavija naime socijalistička, sovjetska, zadružna, antonomistička i svi bi ti htjeli da svoj program imaju tačno izražen u nazivu naše države.

Ko sve to čita ili sluša, moralo bi mu se zamaglit.

Vrhunac čitavog ovog nesređenog vrenja u glavama naših intelektualaca, koji nastupaju u politici najlakomisljenijim diletantizmom, je činjenica da svi ti ljudi ipak priznaju da je demokratski program od svih najbolji i najidealniji. Sa svim tim oni su ili blokaši ili tribunaši, kongresiste, radikali itd., dakle sve samo ne ono, što sami kažu da je najbolje. Je li to glupa nadutost, mržnja ili inadž, nije mi namjera ispitivati, ali čovjeka koji ima stalan i čvrst karakter i stalan pravac u naziranju naših političkih prilika, može da kaže da su ove pojave posve nezdrave i pogubne, da otkrivaju jedno užasno rastrovanje društvenih naših prilika, konfuoznost, nesređenost, političku neodgojenost i pomanjkanje svake discipline prema zdravom razumu.

Kraj ovakovih prilika naš čovjek ne smije da bude samo demokrata, on mora da bude organizovan, da se naime nađe u društvu ljudi, kojima je isti cilj te svrha rada i nastojanja: Jugoslavija i jedinstvenost naroda i države.

Odlučnim pristupom u organizaciju demokratske stranke radi se istodobno na ozdravljenju naših jalovih društvenih i političkih prilika, uklanja se nesređenost i mlitavost duhova i daje se svakom priliku da svoje umne sposobnosti i vrline shodno upotrebi na korist države i naroda. X.

Naši dopisi.

Iz O. Bukovice.

S veseljem i ushitom, s kojim znađe samo uzvik i rob da dočeka čas svoje slobode, iščekivamo, čekamo i pozdravismo dugo žučeni dan našeg oslobođenja. Plivamo u radosti, kličemo s oduševljenja konačne slobode, jednakosti i bratstva. Tome nam je još većih garancija pružalo baš ovdešnje sugrađanstvo pravoslavne vere sa svojim vođom, koji nam je kroz celo vreme našeg robovanja bio sa svojeg proglašenja na narod, koji nam uputi iz Zadra već prvog dana prevrata, te mnogog članka puna u-

tehe i čvrstih nada definitivnog ujedinenja jednokrvne braće. Ali za kratko doživjeli smo grdno razočaranje, jer uvidjeli smo, da su lijepe riječi vrijedile dotle dok smo čamili u ropstvu. Siloviti obrovački gospodar preko svojih emisara analabeta i sluga iza evakuacije nema prečeg posla nego da osniva radikalnu stranku u Obrovcu. Na skupštini u velikoj dvorani opštinskoga doma pozivlju se samo i isključivo „pravoslavni ljudi“ (kako se to vole nazivati i lučiti od t. zv. *Katolika*), pa i ako je stranka formalno izmjenila svoj „srpski“ naziv u onaj „narodne“ i stranka bi konstituisana i izabran mesni odbor (po *Befehlu!*) a da taj svečani događaj ne bude i bez komične žice presjednik odbora austrijski ratni vitez šalje brzoglasni pozdrav Protjču.

Međutim neki njeni pristase, kao pravi i nezavedeni patriote začlanišu se u novoosnovanu „Orjuna“. No, prilikom sednice radikalna za predstojeće opštinske izbore, bude nekijim pristasa, pravoslavim Srbima, a članovima mesne „Orjuna“ uskraćen pristup, jer su „Orjunasi, a ovo je sednica samo za Srbe, kako se izvoleo izraziti neki g. radikal pred ulazom. Što to ima da znači prepustam čitaocima.

Izabrani agitacioni odbor sa svojim *parosima* na čelu saleti sela agitujući, kako će radikali zasnovati po selima *seoske blagajne i žuge, deliti gratis aprovizacijo i t. d. i t. d.* Međutim „*Orgovci*“ radikali izdavaju svojim pristasa živežne namirnice na veru, zaračunavajuć pri tom masne kamate, jer dobro znadu da sirotinja bukovački seljak htijue ili nehtijue, prisiljen prirodnom zakonom gladom želuca, da im pada na lepak. Drugi pako, kod kojih nije slučaj glada, padaju ničice, ko verni slugani pred silovitim gospodarom iz pustog straha, kao da smo negde u srednjem veku.

Svugde se propoveda i agituje neukom seljaku, kako će ovo da bude „Velika Srbija“, kako su „*Katolici*“ „*bunjevci*“ i odmetnici, kako je sva vojska srpska i t. d. Viju se samo srpske plemenske zastave, a bojkotuje jugoslavenska (na proslavi sv. Save g. 1922. bila je čak uklonjena iz dvorane, dok je do tada tu stalno visela i resila Kraljevu sliku.

Čemu je sve to dovelo i još vodi, lahko je prosuditi i tada vam je razumljivo kako jedna skrajnost radja drugom, separatizam separatizmom, a o ideji narodnog jedinstva u obrovačkom narodu ni traga na slavu obrovačkih spahija i lihvara!

Pišu nam iz Raba 14/1 23.

Od vremena evakuacije ovo mjesto trpi na pojavama, kojih nekad nije bilo ni zamisliti. Tako je i Dr. Alfons Pezelj radio na sudu i van suda kao bilježnik i odvjetnik ili odvjetnički kandidat u Rabu kod g. D. ra Marka Kozula u Šibeniku i to na oči vlasti i dapače dozvolom iste a da Dr. Pezelj za to nije imao nikakvog ovlaštenja ni ispra-

ve. Pri tome se je činilo dobrih poslova a na dokaz su one bezbrojne parnice za dohodak pri zemaljskom sudu u Šibeniku i Rabu, u kojim je popisan trošak od preke stotiljada dinara i t. d. Držimo da ovaj trošak stranke ne će morati platiti tim se bude utvrdila nedopuštenost ovakovog gešefta dapače i kažnjivost ovog rada.

Knin, 15. I. 1923.

(*Knin pred izborima*). U ovo općini gdje narod u ogromnoj većini pripada pravoslavnoj crkvi, radikali su sebi pripremili teren još za talijanske okupacije. Oni su i za okupacije i kasnije zgodnim krilaticama haranguirali provoslavne mase. Ime Pasićevo za mase znači vjeru, narodnost, državu i mržnju na katolike. Ulaz naših vlasti pozdravljen je natpisima „*Živila Velika Srbija!*“. I kakogod radi ekonomskih i drugih razloga postoji od prije silni antagonizam medju seoskim pučanstvom i samom kninskom čaršijom ipak se u ovom vjersko-stranačkom pokretu ova zadnja nameće selu. Ipak medju inteligencijom, a to su semi čestiti i neporočni ljudi, koji nisu pravili nikada — rodoljubnih posala — osobito ne iza sloma u Beogradu, ima demokratska stranka dosta pristasa. Ima ih po selima medju boljim seljacima, a i Milan Pribičević broji mnogo prijatelja i saradnika. Premda su izbori još daleko, ipak su neki vodje razvili neku bjesomučnu agitaciju u narodu i to bez ikakvih skrupula i ne biraju srestava. Ta agitacija ni malo se ne razlikuje od one Radićeve u svojoj vjerskoj i plemenskoj zadržtosti. U tome se osobito ističu neki ljekar, drugi advokat, jedan nekvalificirani profesor, jedan unesrećeni upravitelj pa dulcis in fundo Lako Omčikus. Svakako zao duh ove krajine, koji je zabio čavao da mora dobiti mandat, jest neki bivši Obrenovićevac kojeg je još godine 1903 u „*Srbobranu*“ sjajno ilustrirao. Svetozar Pribičević. Za vodstvo radikalne stranke ova je autokandidatura najveći izborni problem. U intimnim krugovima priča se, da se Dr. Desnića neka biti na listi „*sa nekim ljudima?*“ Isto tako se govori da i Vrlički Srbi otklanjaju tu kandidaturu. Demokrati, koji raspolažu sa lijepim brojem glasova ući će u borbu. Misli se, da će njihov kandidat biti ili gosp. Becker ili gosp. Jovičić. Ovi ljudi uživaju veliki ugled u narodu. Ma kakva hila iduća borba bilo bi poželjno da se po mogućnosti što više suspreznu vjerske strasti.

Vodice, 18. I.

Jučer su stigli u Vodice 8 Radićevih agitatora medju njima i popetina Ritig, na parobrodu isčekivao ih je poznati bloko-klerikalac g. Niko Fržop, kod kojeg su i osjeli. Čim se je pročulo za njihov dolazak u građanstvu nastalo je ogorčenje, koje je htjelo da te prijatelje mržnje kazni, nu tamo su otposlana 2 žandara, da ih upozore da ne izlaze i da otidju čim pre. Jutros otputovaše u ko-

tare u agitaciju a šnjima i Fržop. Može li još da g. Dulibić računati na Fržopa, zaludu je, on ide

onamo tko mu plati, a tu ulogu može da igra samo g. Fržop.
Vodičanin

GRADSKA VIJESTI

Preplatnicima na uvazjenje. Molimo sve one, koji primaju naš list, da podmiru predbrojbu za prošlu godinu i obnove pretplatu za 1923. Pretplate se šalju na Okružnu Banku - Šibenik.

Čitalja. Jučer je preminula čestita starica i odlična majka Krste i Jove Margetića gja Ruža u 66 god. života. Danas joj je upriličen lijep sprovod. Dok odličnoj porodici Margetić izrazujemo našu sućut u žalosti, pokojnici nek je vječna slava!

Svečanost Bogojavljenja. Jučer su po crkvenom običaju naša braća pravoslavne vjere proslavili svetkovinu Bogojavljenja, učešćem predstavnika vlasti, kopnene vojske i mornarice. Poslije jutrenje, bila je litija oko grada. Općinska je glazba za vrijeme litije udarala narodne koračnice, cijela je svečanost obavljena veoma lijepo.

Ovom prigodom moramo izraziti naše začudjenje, što je voditelj poglavarstva g. Perović slao službene pozive predstavnicima vlasti za ovu čistu crkovnu svečanost. Otkuda dolazi g. Perović do toga, da preuzme u svoju nadležnost jedno čisto crkovno pitanje? Dali po ustavu ili po kojem zakonu? Zna li uopće g. Perović, koji je odnosaj države prema crkvi? Nema puno vremena da su se šibenski kaptol ili kurija bili obratili g. Peroviću, da preuzme inicijativu za jednu crkovnu svečanost. G. Perović je onda to potpuno ispravno odbio, jer se nije radilo o nikakvoj državnoj svečanosti. Sad je isti slučaj, ali g. Perović postupa drukčije te ovim dava samo povoda, da se misli kao da je u našoj državi jedna vjeroispovijed službena a druga nije, dočim u istinu nije nijed a! Još je to manje taktičnije sa strane g. Perovića u gradu, gdje je katolički element u pretežnoj većini i gdje vjerski teren nije ni najmanje po desan za ovakove extratoure državne vlasti. Kako bi se slični postupak prosudio u jednom gradu, gdje su pravoslavni u većini? Nu ovakovi incidenti, koji zahtjevaju toliko diplomatskog napora sa strane naših policijskih činovnika, morali bi se ipak jednom eliminirati. Trebalo bi svršiti više sa ovim suvišnim paradama koje sa pravom vjerom nemaju nikakova posla, a gdje prestavnici vlasti čine u opće jednu veoma smiješnu figuru. Bilo što pripadaju drugoj vjeroispovijesti, bilo što prisustvuju ne po svojem uvjerenju već preko volje — samo da se ne zamjere. U naprednoj i demokratskoj državi bilo bi više vrijeme, da se prestane sa ovim uskrisivanjem na svakom koraku, austrijskih tradicija!

Mjesni „Dalm. Radikal“ kupi po čaršiji izborne vijesti i onda izvještava svoju publiku s jedne strane majstorski nagadajući a s druge razmećući se veličinom i snagom svoje partije. Pričajući o toj veličini naš se mali Nikola već toliko isprasio da se ne zna kako će i kamo dovršiti do 18 marta.

U Kninu itd. radikalija je čisto svesrpsstvo a u primorju je „mala reakcija“ pa se naš Niko već slatko obliživa za ono 7000 glasova maloposjednika. Oni su naime, veliki on, sigurno na radikale mislili kad su zaključili, da će glasovati za stranku koja bude stitila vlasništvo, jer su radikali baš oni koji-

ma je sticanje vlasništva prva tačka praktičnog programa.

U Splitu, kažu nam, organizirali su svoj bureau, kamo se skakavci zapisuju. Ne možeš doći u Split, ako te ne zalete pitanjem: jesi li se došao zapisati?

U buereau su stigla nebrojena pisma radi obavijesti hoće li biti para i gulaša. Skakavci izvješuju, da bez toga ne će ići.

I pitanje kandidata ne ide tako lako, jer žrtve koje po gdje koji skakavac na svome karakteru podnosi, nijesu opet tako malene da ih se ne bi imalo uzet u dostojan obzir i dostojno nagraditi.

Koncert Filharmonije. Pod uzornim dirigovanjem M. a J. Gotovca priredila je naša Filharmonija prošle nedjelje u verandi H. „*Krka*“ svoj lijepi i bogati koncert sudjelovanjem potpunog društvenog orhestra. Treba odmah priznati, da je izvedba cijelog obilnog programa bila izvedena majstorski, kako se samo može zaželjeti, što je brojno općinstvo posvjedočilo oduševljenim aplauzima. Opća je želja, da se slični koncerti što češće priređuju.

Plesovi. Večeras je ples diletnske družine u „*Sokolu*“, a sutra navečer priređuje svoj *veliki krakuljni ples* Or. Ju. Na. u prostorijskama kavane i restauracije „*Krka*“. Za taj ples čine se velike pripreme.

Ples Vatrogasaca. Medju svim plesovima ove pokladne sezone, najveće pažnje zaslužuje ples dobrotoljnih vatrogasaca. To zaslužno društvo koje je u bezbroj prilika pokazalo spremu i odvažnost, pa se pravom očakuje, da će građanstvo svojim učestvovanjem znati da dostojno ocijeni i pokaže svoje shvaćanje prema tako potrebitoj ustanovi. Veliki će se ples održati u verandi H. *Krka* dne 3. februara.

Jug. Akad. Klub. Najljepše zahvaljuje čitavom šibenskom građanstvu, koje nam je došlo u svakom pogledu u susret kod priređivanja našeg društvenog plesa i time doprinijelo onom lijepom moralnom i materijalnom ospjehu.

Narodna hvala svim onim cijenjenim obiteljima koje su nam posudile narodne sagove za ured dvorane, kao i svim onim g. dieama, koje su nam pomogle kod prodavanja glasovnica, koriandola i serpentina. Osim toga najtoplije zahvaljujemo tvrtci Supuk, koja nam je besplatno uredila rasvjetu za dvoranu, gosp. Fletli na posuđenim palmama, kao i vlasnicima „*Hotel Krka*“, koji su nam stavili prostorije badava na raspolaganje.

Podmladak Crvenog Krsta. Osnutak „*Podmlatka Crvenog Krsta*“, koji je počeo u Americi, a nastao se po svim civilizovanim zemljama, već pred 3 godine organizovana je takova dječja ustanova i u našoj državi. U tu svrhu prošle subote boravila je u našem gradu odlična Amerikanka g. diea Scherberger sa profesoricom za ženske realne gimnazije Jelenom Gjukić. Ona pred više dana umolila je g. direktora M. Jezinu, da sazove sva ona lica, koja pri sličnim akcijama mogu sudjelovati i pomoći. Odaziv je bio potpun. Uz predstavnike poglavarstva i opštine te žekara mjesne bolnice prisustvovali su svi

dnjih, građanskih i osnovnih skola. Sastanak je otvorio gosp. Dir. Jezina, a iza pozdrava na engleskom jeziku Miss Schoenberger, g.đica je Gjukic u opširnom, stvarnom i zanimivom govoru, iznijela sve oznake i ponajglavnije upute tog humanog i idealnog pothvata. Nakon toga referata razvila se debata, te je za ostvarenje akcije izabran odbor: prof. Šoljan, Dr. D. Montana i g.đica Z. Skočić. Taj će se odbor pobrinuti za potanji rad, da se uzmogne s tim lijepim i korisnim radom i u nas započeti.

Eldorado uznika. To je naš Šibenik, gdje postoje takove prilike, da svaki zatvoreni krijumčar bio on latijanac, fašista, danuncijanac ili bio kakav razbojnik, naći će kratkovidnošću sudbenih i carinskih vlasti uvijek jednog brižnog advokata i nježnog liječnika, koji će se pobrinuti za poboljšanje njegove sudbine. Stvar je u tome. Mario Contarini bivši talij. oficir ardita, koji je bio strah i trepet našemu narodu, nedavno je prikromčario mnogo robe iz Italije u nas. Pri tome je bio zatečen i osuđen na 250 hiljada Din. globe ili zatvor od 1 godine. Jer nije mogao isplatiti dosuđenu globu, zatvoren je u tamnicu. Advokat se uhvatio rukama i nogama da ga spasi, a kad mu nije uspjelo, pokušalo se pomoću uznickog liječnika spasiti talijana — ardita. Liječnik tobož konstatira da baca krv, pošalje ga u državnu bolnicu, bez ikakova nadzora odakle je Contarini odmaglio. Slučaj je u gradu izazvao najveću osudu i zigosanje. To je predmet razgovora u gradu, svatko na sva usta viče, ali se krivci ne traže. Slučaj je iznio i „Dalm. Radikal“, koji ne zna za imena ni dotičnog liječnika ni

advokata, jer se liječnik već proglasio radikalom, a advokat bi skoro radikalom da bidne. *Pl.*

Stabena nevolja. Uz ostale krize ova je za naš grad najkritičnija. Mjeseca i mjeseca ima da su ljudi prisiljeni stanovati po hotelima, podrumima, u Zatonu, Zlarinu itd., a da im stanbena vlast nije bila u stanju da im providi jedno pristojno konačište. To su kod ove zime i oskudice doista bijedni patnici.

Ove ipak ljude dovela je ovamo država u javnom interesu, da vrše svoju službu a i u interesu je nas Šibenčana da tim ljudima i njihovim porodicama učinimo barem donekle prijatan boravak u našem gradu. Vidjeli smo nasuprot vrlo malo susretljivosti pa niti poznavanja vlastitog svoga interesa.

U našem listu pozivali smo često nadležne vlasti pa i sam stanbeni odbor u Šibeniku da poduzme energične a shodne korake u tom pogledu, da svojim nastojanjem a posredovanjem vlasti barem postigne da se obnove ili poprave stare porušene ili za stanovanje neuporabive zgrade, koje bi mogle u Šibeniku ukonačiti barem 100 porodica. Nije se ni tada ništa učinilo.

Doznajemo da stanbena vlast u zaštitu javnog interesa namjera se poslužiti energičnim mjerama te da između ostalog kani rekvizirati za ukonačivanje sve prostorije javne kuće, kamo bi se moglo nastaniti jedno 5—6 obitelji. Ova mjeru danas izazivlje ozbiljna nužda, koja je jača nego li potreba tog po zakonu tek toleriranog obrta, a u današnje teško vrijeme doista savršnog luksusa.

Nastojanje stanbene vlasti odobravamo, ne treba pak zastati. Za

riješavanje stanbene krize u Šibeniku treba bezobzirnosti i energije pa uspjeh ne će onda uzmanjkati.

Ratni zarobljenici u Italiji. Policijski Odsek upozoruje sve one, koji još potražuju kojeg bivšeg ratnog zarobljenika, koji se je u Italiji nalazio, da se obrate nadležnim općinskim vlastima za nužne upute po ovom predmetu.

Vlasnik i izdavalac: Odbor Demokratske Stranke
Odgovorni urednik: ĆEDOMIL MEDINI.
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

**Jugoslavensko transportno društvo
Darlić i drugovi - Zagreb**

Podružnice: B E Č, MARIBOR,
ČAKOVAC i BAKAR!

Mate Mileta p. Ive

Šibenik - Varoš
(Iza Vatrogasaca)
prodaje

:- pilana drva za gorivo :-
uz cijenu od 30 Dinara po kg.
postavno u kuću.

Preporuča se cij. građanstvu
sa garancijom da će svakoga za-
dovoljiti kakvoćom i izvršenjem.

Svaki Jugoslaven mora biti član
JUGOSLAV. MATICE

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvačić

BAKAR
TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
usklađivanje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz
:- :- dobre garancije. :- :-

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

**JADRANSKA BANKA
BEOGRAD**

DIONIČKA GLAVNICA **Din. 60,000.000.--**

Rezerva: **Din. 30,000.000.--**

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Split,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana	Tržić,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

:- Amerikanski odio :-

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

AFILIRANI ZAVODI:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien Zadar

FRANK SAKSER STATE BANK, Cootland Street 82,
New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzojav: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne transakcije uz najpovoljnije uvjete

prima uloške i plaća

6% kamate na uložne knjižice

5% „ „ tekuće račune

4% „ „ čekovne račune

doznake iz aktivnog računa obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

preuzima trgovačka zastupstva za sjevernu Dalmaciju.

preuzima komisijonalna skladišta za Šibenik i ostala važnija tržišta u sjev. Dalmaciji

preuzima dobavu za svoj i tuđi račun proizvoda sjeverne Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoložanju svim interesentima za poslove koje imaju na području sjeverne Dalmacije.